

Cowboys eisen met geweld rol op in xtc-industrie

Karel heeft het helemaal gehad met het wereldje Ratrace tussen trage overheid en snelle criminelen



BERT JANSEN

Meer concurrentie, meer onbetrouwbare klanten, meer geweld en minder winst. Het is niet alles goud dat er blinkt in de Brabantse pillenindustrie.

Van HESSEL DE REE

De afgelopen decennia verdiende Karel* goed de kost met de productie en verkoop van amfetamine (speed) en xtc. De Brabander deed het spannende criminele werk lang met plezier. Maar acht jaar cel en ruim 1 miljoen euro aan ontnemingsvorderingen later, begon de twijfel. Recente veranderingen in de branche vormen de spreekwoordelijke druppel. „Ik heb het helemaal gehad met dit wereldje.”

Het opzetten en runnen van een laboratorium leerde Karel van een illustere pillencrimineel uit Limburg. „Op een gegeven moment had onze organisatie drie labs: één in Brabant en twee elders in Nederland. We hadden lang geluk. Sommige labs konden we twee, drie jaar op dezelfde plek draaien. Ja, dan gaat het lekker. We maakten winsten van driehonderd- tot vierhonderdduizend gulden per week.”

Dat waren de gouden jaren 90, het kon niet op. Karel klom snel op van laborant tot verkoper en organisator van het Hollands-Brabantse netwerk. Een op maat gemaakte job voor de 'salesman' met de brede lach. „De hele dag reed ik rond in mijn autootje: naar Den Haag, Rotterdam, Amsterdam. Ik heb alle grote jongens uit de onderwereld op de stoep gekregen. We hadden een goede naam. Soms werkten we ook samen met andere netwerken. Of draaiden we partijen voor anderen, altijd op fiftyfifty-basis.”

Karel verkocht veel drugs aan Engelse criminelen. „Vaak jongens uit de omgeving van Liverpool. Die kwamen de speed en xtc-pillen hier halen. Ik vroeg dan: hoeveel wil je? 100 kilo? Oké, maar eerst betalen en over vier dagen daar en daar ophalen. Zo ging dat, op bestelling. Eerst de boter dan de vis. Altijd in goed vertrouwen. En ja, natuurlijk, we hadden wel een paar sterke mensen als stok achter de deur.”

Eind jaren negentig klappt de val. Landelijk nieuws. De grootste vangst tot dan toe in Nederland. Honderdduizenden xtc-pillen, honderden kilo's speed en miljoenen guldens aan contanten in beslag genomen. Als leider verdwijnt Karel voor jaren in de cel.

Maar hij kan het niet laten.

Rond 2010 maakt hij de Grote Omslag mee, de zogeheten chemicaliënconversie. De aanvoer van de verboden grondstoffen BMK en PMK, voor de productie van respectievelijk amfetamine en xtc, stakte toen. „We stuurden mensen naar China. Daar hadden ze de oplossing. Ze maakten vervangende, legale grondstoffen, zoals apaan voor BMK.”

Karel was aanvankelijk in zijn nopjes met de nieuwe, zogenoemde pre-precursoren, zoals apaan. „Het kostte wel meer moeite, want die korrels moet je in een apart procedé eerst omzetten in BMK. Een extra stap in de

productie dus. Maar opbrengst en kwaliteit van de amfetamine waren prima.''

Zure witte damp

Helemaal zonder slag of stoot ging die conversie nou ook weer niet, weet een expert van de recherche in Brabant. Net als zijn collega's mag hij niet met naam in de krant vanwege mogelijke dreiging uit het circuit. „In die jaren ontdekten we labs omdat er ineens zure, witte damp uit kringelde. Dan hadden ze te veel zoutzuur bij de apaan geschonken, of het spul in de haast te warm gemaakt. Zo werd het eerste apaanlab in Nederland ontdekt. In 2011 in Waalwijk. Na 2014 zagen we geen witte damp meer. Toen hadden ze het proces onder de knie.''

Met de alternatieve grondstoffenstroom uit China zag de toekomst er weer rooskleurig uit voor de pillenboeren. „Apaan werd ook verboden, maar toen kwam apaa. En later mapa, ook nog prima spul'', schetst Karel de ratrace tussen trage overheid en snel reagerende criminelen.

Maar toch is de rek er voor deze ervaren pillendraaier nu uit. „De jongste generaties korrel- en poedervarianten die nu uit China komen, zoals PMK- en BMK-glycidaat, maken het labwerk steeds lastiger. Ze zijn goedkoper, dat wel, maar je moet werken met steeds andere, soms linke chemicaliën, zoals fosforzuur.''

Jorrit van den Berg, deskundige verdovende middelen van het Nederlands Forensisch Instituut, snapt de weerzin wel. „Die nieuwe grondstoffen zijn inderdaad moeilijker om te zetten. Ook in ons lab lukt dat niet goed. De opbrengst is dus lager.''

Bovendien is door het gebruik van steeds meer verschillende korrels en poeders de kans op fouten groter, weet Van den Berg: „Amfetamine kun je bijvoorbeeld maken van BMK-glycidaat en -glycidezuur, maar ook van apaa, mapa en apaan. Soms treffen we in één lab drie soorten tegelijk aan. Dan is een vergissing snel gemaakt. Bij invallen vinden we soms foute eindproducten met afbraakstoffen erin. Een laborant had eens op de zak met gebruikte grondstof geschreven: 'Slechte A.' Slechte apaan dus. Maar het was helemaal geen apaan. Hadden ze de verkeerde methode gebruikt.''

Viezer

Willem*, een ervaren pillendraaier uit West-Brabant, hekelt de kwaliteit van de eindproducten die nu uit de labs komen. Hij vindt ze 'viezer' dan vroeger. „Het wachten is op vergiftigde pillen'', waarschuwt hij.

Verslavingsorganisaties als Novadic Kentron verzekeren tot op heden 'zelden of nooit' verontreiniging aan te treffen in pillen en poeders die ze voor Nederlandse consumenten testen. „Het is super zuiver spul.'' Ook de politie kent 'geen concrete gevallen' van vergiftigde pillen.

De grondstoffenomslag was volgens Karel een 'gamechanger' op de markt van de synthetische drugs. Ook de machtsverhoudingen in het wereldje lijken erdoor te verschuiven.

Willem: „Vroeger draaide alles om de schaarse grondstoffen. Wie ze had, bepaalde de markt. Maar nu kan iedereen ze goedkoop bestellen, bijvoorbeeld online. Contacten op hoog niveau in China zijn niet per se meer nodig.''

En de criminele bronnen signaleren alweer een nieuwe, drempelverlagende trend. Karel: „Je kunt grondstoffen zelf uit China halen, maar de Chinezen kunnen ze ook komen brengen. Dan betaal je wel meer, in plaats van 40 tot 60 euro bijvoorbeeld 120 tot 160 euro per kilo voor amfetamine-korrels. Maar je krijgt flinke korting als je een deel van de drugs gratis afdraait voor de Chinezen. De Aziatische gebruikersmarkt is enorm en met die handel verdienen zij er dubbel aan.''

Henk* is ook een speler op de Brabantse synthetische drugsmarkt. Hij ziet Chinese grondstofcriminelen aan invloed winnen. „Er lopen hier steeds meer vertegenwoordigers van die netwerken, vaak uit Hongkong. Ze overspoelen de markt met goedkoop spul. De pakhuizen liggen vol.''

Henk en Karel sluiten niet uit dat de toeleveranciers zich met grote voorraden voorbereiden op nieuwe wetgeving waarmee minister Grapperhaus van Justitie en Veiligheid de grondstoffenstroom wil indammen. Desgevraagd zeggen Brabantse recherchebronnen deze ontwikkeling (nog) niet op het netvlies te hebben.

Ambitieuze boefjes

Lage prijzen en goede verkrijgbaarheid van grondstoffen hebben nog een gevolg. Politie én traditionele pillenpenoze zien met lede ogen aan hoe steeds meer nieuwkomers zich op de pillenproductie storten. „Het zijn ambitieuze boefjes die snel willen opklimmen en kansen ruiken. Maar ook ervaren jongens uit de hennep en cocaïne investeren mee. Zo spreiden de netwerken hun zakelijke risico's en maximaliseren ze de winst'', analyseert Karel.

De recherspecialist herkent de trend. „We zien steeds meer jonge criminelen in de synthetische drugs stappen. Ze hebben geen ervaring en kennis, maar wagen het er gewoon op.''

Bijkomend probleem van deze ontwikkeling is volgens de politie en 'de oude garde' dat veel van die onervaren 'startups' opduiken in kleine, onveilige drugslabs in woonwijken. Dat heeft al geleid tot branden en andere onveilige situaties met labs in huizen. Karel: „Voor toplocaties in schuren en loodsen op het platteland missen die gasten het geld en de contacten.''

En dus zie je meer kleine amateurlabs. De gevolgen van die extra concurrentie laten zich voelen. Karel: „Meer aanbod, lagere handelsprijzen en dus minder winst.''

De ervaren, kapitaalkrachtige pillendraaiers zitten echter niet stil. De politie ziet behalve meer kleinere, ook steeds grotere labs. Soms zelfs extreem groot. De recherspecialist noemt als voorbeeld het mega-amfetaminelab dat in augustus in het gehucht Zwingelspaan, bij Klundert, werd opgerold. „Super modern en professioneel ingericht met twee reactievaten van 1000 liter elk. Dan praat je echt over industriële productiecapaciteit.''

Karel vindt deze parallelle opschaling logisch. „Je moet het bedrijfsmatig bekijken: zo haal je de grootste omzetvolumes en de hoogste winst.''

Maar toch betekent rendement niet alles, verzucht de pillenproducent in ruste. Hij vindt de mentaliteit in de toch al niet bepaald zachtzinnige bedrijfstak achteruit hollen. „De nieuwe cowboys zijn vaak onbetrouwbaar en ze gebruiken sneller geweld. De hele sfeer is veranderd. Natuurlijk, er gebeurde vroeger ook wel eens wat. Maar de tijd van eerst betalen en daarna leveren is voorbij. Nu moet je de handel op krediet meegeven, anders komen ze niet eens. En dat is natuurlijk riskant. Er wordt meer bedrogen, gestolen en geript. Het gevolg? Extra geweld en dus politieaandacht. Het is een recipe for disaster.''

Motorbendes

De recherche ziet bij het geweld op de pillenmarkt een relatie met de toegenomen inbreng van criminele motorbendes. „Een deel van de Brabantse synthetische drugsnetwerken en -families is de afgelopen jaren toegetreden tot criminele motorclubs. Dat heeft gezorgd voor veel geweldsexcessen'', analyseert recherchebaas Rienk de Groot van de politie in Zeeland-West-Brabant.

Tal van geweldsdelicten door motorclubleden, zo blijkt uit rechtszaken en veroordelingen, vloeiden voort uit conflicten in de pillenhandel.

Motorclubs als No Surrender en Satudarah zijn inmiddels verboden, maar of dat rust zal brengen in de veranderende wereld van de pillendraaiers, is zeer de vraag. Veel chapters hebben zich 'omgekat' en blijven actief. Ze gaan verder onder een andere naam en met minder uiterlijk vertoon, rapporteerde de politie begin dit jaar.

En verder? „Verder is het business as usual.''

* Gefingeerde naam. Werkelijke identiteit bekend bij de hoofdredactie.
